

Çocuk Eğitiminde Ailenin Rolü

**Hacı Mehmet ve Nimet Erman Zeytçioğlu İlkokulu
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi**

Çocukların eğitimi, toplumun geleceğini şekillendiren en önemli unsurlardan biridir. Eğitim sürecinde ailenin rolü ise hiçbir zaman göz ardı edilemez. Aile, çocuğun ilk sosyal deneyimlerini kazandığı yerdir. Çocukların gelişiminde aile yol gösterici ve kuralları öğretici rol oynar.

- Ailelerin eğitimdeki etkileri sadece ders kitaplarına yardımcı olmakla sınırlı değildir. Aileler, çocuklarının karakter gelişiminden, akademik başarılarına kadar her yönüyle eğitimlerine büyük bir katkı sağlarlar.
- Bu katkılar, çeşitli şekillerde ortaya çıkar. Öncelikle, aileler çocuklarının okul ve öğrenmeye olan ilgilerini artırabilirler. Onları motive ederek, eğitimlerine duydukları ilgiyi canlı tutarlar. Ayrıca, aileler çocuklarına düzenli çalışma alışkanlıkları kazandırabilirler. Sorumluluk duygusunu geliştirmelerine yardımcı olabilirler ve zaman yönetimi becerilerini öğretirler.

- Aile içinde sadece anne ve babanın görev ve sorumlukları yoktur. Çocuklar da yaş, cinsiyet, kişilik ve yetenekleri doğrultusunda görev almalıdır. Çocuk sevgiyi gördükçe öğrenebilir.
- Eşlerin birbirlerini sevmeleri, saymaları, birbirlerine güven duymaları; özenli, duyarlı, hoşgörülü, paylaşımcı davranmaları evlilik bağına güçlendirir. Aile içi ilişkilerde tartışmaların olması doğaldır. Çocuk; anne ve babasının problemlerini tartışarak olumlu bir şekilde çözdüklerine tanık olunca ileride kendi yaşamında karşılaşılabileceği problemlere hazırlanma fırsatı bulur.

- Aileler ve okullar, çocukların başarılı bir eğitim yolculuğuna çıkmasında işbirliği yaparak en iyi sonuçları elde edebilirler.
- Çocuğun fiziksel, bilişsel, psikolojik, duygusal ve sosyal gelişiminin üzerinde anne ve babaların büyük bir rolü vardır. Anne ve babalara, çocuğun sağlıklı gelişimini tamamlamasına katkı sağlayacak bazı öneriler mevcuttur.

Çocuk Eğitiminde Ailelere Öneriler

1. Çocukta görülen olumsuz davranışlar çoğu kez sevgi eksikliğinden doğmaktadır. Bir gül fidanı nasıl suya, havaya, ışığa ve toprağa muhtaç ise; çocuk da sevginin, şefkatin ve karşılıklı saygının olduğu mutlu bir aile toprağına muhtaçtır. Aile ortamında çocuğun sevgiyi yaşamasını, huzuru hissedebilmesini, sorunu olduğunda rahatça paylaşabilmesini sağlayın.

2. Çocukların gözlemleyerek öğrendiklerini bildiğimize göre yapabileceğimiz ilk şey onlara rol model olabilmektir. Burada anne-baba olarak çocuğunuza neler kazandırmak istediğinizi belirleyip ona örnek olmanız gerekmektedir.

- Çocuklara iyi rol model olmalıyız. Öğretilmesi gereken kuralları bile örnek olarak öğretebiliriz. Örneğin yemek saatlerinde sofraya mümkün olduğunca birlikte oturmak, çocukta sofraya bilincini oluşturacaktır. Ailenin bir üyesi televizyon karşısında yemek yerse çocuk da bunu model alacaktır. Bu gibi durumlardan kaçınmalıyız. Çocuk, o evin içinde kurallar olduğunu ve o evin kurallarının ailedeki tüm bireyler için geçerli olduğunu anlamalı.

- Çocuktan beklenen davranışların çocuğun öğrenebilmesi için ilk olarak ebeveynin onu sergilemesi gerekir.

Bir durum karşısında ebeveynlerin göstereceği davranışların da tutarlı olması, anne ve babanın ortak hareket etmesi önemlidir.

3. Öğrencinin kendine güvensizliği ise büyük ölçüde anne-babasının bilerek ya da bilmeyerek uyguladığı eğitim ve yaklaşımlarının sonucudur.Çok küçük yaştan başlanarak çocuktan gücünün üstünde başarı beklemek, hataları düzeltmek için onu eleştirmek, yargı ifadesi taşıyan olumsuz sıfatlarla nitelemek güveni zayıflatır.

Onların özgüvenlerini sağlayacak sözlerde bulunun.

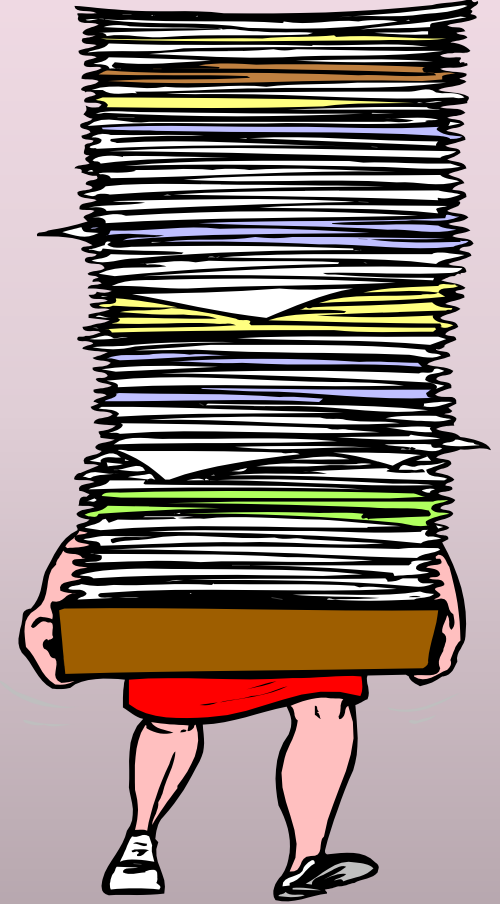
"Yardımların çok işime yaradı, teşekkür ederim" ya da "Bak bu aklıma gelmemişti bu konudaki fikrini çok beğendim" gibi sözlerle onların katkılarına değer verdiğinizi gösterin.

- Çocuğunuzla ilgili problemleri onu suçlamadan ya da onun karakterini eleştirmeden tartışın.

Çocuklar kendileri ile ilgili problemlerde kendilerine saldırılıp eleştirilmeden konuşulduğunda bu problemi çözmek için çaba sarf ederler. Onun karakterine değil, yaptığı Őeye hitap ederek konuşun.

4. Her çocuğun kapasitesi, yetenekleri, ilgileri, farklıdır. Çocuğunuzdan yapabileceklerin den fazlasını beklemek, onlardaki kaygı düzeyini artıracaktır. Çocuğunuzu tanımaya, ilgi, yetenek ve değerlerini öğrenmeye çalışın. Onu ilgi ve yetenekleri dışındaki alanlara zorlamayın.

5. Çocuğunuzu takdir edin. Çocuğunuzun, sürekli olumsuz yanlarını, yapamadıklarını vurgulamak yerine, olumlu yanlarını görmek onun kendisine olumlu bakmasını kolaylaştırır.Sık sık eleştirmek yerine, geçmişteki başarılarını onaylayın.Olumlu yanlarını ve çabalarını tespit ederek övün.

6. Kesinlikle çocuğunuzu başkalarıyla kıyaslamayın. Her çocuğun ayrı bilişsel yapıda olduğunu aklınızdan çıkarmayınız. Çocuğunuza bir kez olsun “SEN NEDEN ABLAN GİBİ DEĞİLSİN” sözü bile yaşamını olumsuz etkileyecektir.

7. Öz bakım becerisi kazandırılmalıdır. Öz bakım becerileri, öğrencilerin günlük yaşamda sorumluluklarını gerçekleştirebilmesine yardımcı olur ve özsaygıyı destekler.

- Öz bakım becerileri; tuvalet eğitimi, kendi başına giyinip-soyunma, yemek yeme alışkanlığı ve vücut temizliğidir (***El-yüz yıkama, tırnak kesimi, saç tarama ve bakımı, banyo alışkanlığı***).

Çocuğun yaşamı
için ona
yapacağınız en
büyük yardım,
onun kendi
ayakları üzerinde
durabilmesini
sağlamaktır.

8. Anne ve babaların çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için sen dili yerine ben dilini kullanmaları gereklidir. Çünkü sen dili karşımızdaki kişiye kızgınlığın nedenini açıklamayan mesajlar iletir ve suçlama içerdiği için karşıdaki kişiyi savunmaya yöneltir ve sorun büyür. Buna karşılık, “Ben Dili” ile iletişim, daha kişisel, açık ve anlayışlı bir ton taşır. Bu yaklaşımda, birey duygusal deneyimlerini ve ihtiyaçlarını açıkça ifade eder.

Doğru “Ben dili” Kullanımı

Sıklıkla bahsedilen, ancak sıklıkla da eksik kullanılan “Ben dili” doğru kullanıldığında çocuğa verilebilecek en etkili mesajdır. Ben dili sadece duyguyu veya sadece ben kelimesi ile başlayan bir cümleyi değil; duygu, davranış ve sonucu içermelidir.

Doğru Ben Dili: “Oyuncaklarını arkadaşınla paylaşmadığın için (davranış) arkadaşının canı sıkıldı ve eve gitmek istedi (sonuç), ben de böyle davranmana çok üzüldüm (duygu).”

9. Çocuğun sosyal, duygusal, akademik gelişimi ve başarısı için en önemli becerilerden biri **SORUMLULUK BİLİNCİDİR**. Bu bilince sahip olan çocuk başarıma sorumluluğunu da kolaylıkla üstlenir.

Sorumluluk Sahibi Bireyler:

- Kendi kaynaklarını kullanan,
- Kendine güvenen,
- Seçimler yapabilen,
- Planlama yetenekleri gelişmiş,
- Sosyal çevrede aktif görev alan,
- Kendi kararlarını kendisi veren,
- Yüklendiği görevleri yerine getirebilen,
- Davranışlarının sonuçlarını üstlenen,
- Bağımsız hareket edebilen (Başkaları tarafından sürekli yönlendirilmeyen)
- Başkalarının haklarını çiğnemedен, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen,
- Özeleştiri yapabilen,
- İşbirliğine yatkın,
- Zamanı etkin kullanabilen kişilerdir.

Çocuklarda Sorumluluk Bilincinin Gelişmesi İçin Neler Yapabiliriz?

- 1.** Çocuğun yaşına, bulunduğu gelişim dönemine uygun sorumluluklar verin. Yerine getiremeyeceği sorumluluklar vermek kadar, çocuğun çok kolay yapacağı ve bulunduğu gelişim düzeyine oranla çok kolay olan sorumluluklar vermek de gelişimini olumsuz etkileyebilir. Mantıklı hedefler belirlemeniz önemlidir.
- 2.** Sorumluluk verirken olanak buldukça seçim yapmasına fırsat verin. Emredici olmamaya ve uygun sosyal sözcükleri kullanmaya dikkat edin.

3. Uzun ve anlaşılmaz cümleler kurmamaya ve çocuğun gelişim düzeyine uygun yönergeler vermeye özen gösterin.
4. Sorumluluğunu yerine getirdiği zaman çocuğunuzu takdir edin.
5. Çocuğunuzun yapmadıkları yerine yaptıklarını vurgulayın.

6. Çocuğun, sorumluluklarını fark etmesini sağlayın. Onun da sorumlulukları olduğunu hissettirin. Örneğin “Ben salonu süpürürken sen de oyuncaklarını toplarsan hepimiz sorumluluklarımızı yerine getirmiş oluruz.”
7. Yapılacak işleri sürekli çocuğunuza hatırlatmak yerine iş listesi yapabilirsiniz. Okuma yazma bilmeyen çocuklarınız için, yapılacak görevleri anlatan resimlerden yararlanabilirsiniz.

8. Çocuğunuzu davranışlarından ayrı olarak ele alın. Çocuğunuz, yerine getirmediği bir göreve rağmen onu hep seveceğinizi bilmelidir.

9. Görevlerini seçmesine olanak verin.

10. Çocuğunuzun karşılaştığı herhangi bir sorunu çözmek yerine, çocuğa kendi sorununu çözmesi için olanak tanıyın, onu yüreklendirin.

11. Sorumluluklarınızı yerine getirme konusunda ona olumlu bir model olun.

12. Çocuğunuz iş yaparken ağırdan alıyorsa belli bir süre vererek bu işi yerine getirmesini bu zamanla sınırlayın.

13. Mükemmellik beklemeyin. İşleri sizin yaptığınız mükemmellikte yapmasa bile takdir etmeyi ihmal etmeyin.

14. Çocuğunuzun sorumluluklarını üstlenmeyin.

Çocuğun Yaşına Uygun Verebileceğiniz Sorumluluklar

7 Yaş

- Ev işlerinde anne-babaya yardımcı olabilir.
- Çantasını hazırlayabilir.
- Başladığı bir işi bitirebilir.
- Sabahları kendi başına çalar saat ile uyanabilir.

- Harçlıklarını bağımsız biçimde kullanabilir.
- Kendi giysi alışverişinde, anne-babalarına yardımcı olabilir, giymek istediği giysileri seçebilir.
- Ödevlerini yardım eşliğinde yapabilir.

8-9 Yaş

- Kendisine hatırlatılmadan ev ödevlerini yapabilir.
- Okul eşyalarına sahip çıkabilir.
- Okuldan verilen mesajları eve, evden verilen mesajları da okula iletebilir.
- Çekmece ve dolaplarını temiz ve düzenli tutabilir.
- Kişisel temizliğini (tuvalet, banyo.. gibi) kendi başına yapabilir.
- Kardeşleri varsa, onların yemek yemelerine, giyinmelerine yardımcı olabilir.
- Yemek masasını düzenleyebilir.

10 yaş

- Kendi yatağını toplayabilir
- Doğum günlerini ya da özel günleri planlayabilir.
- Kendi randevularını (dişçi, antrenman) takip edebilir.
- Para biriktirip, gereksinimlerini karşılamada planlama yapabilir.

Siz velilerimiz çocukların başarısında okul kadar hatta daha da önemli bir etkiye sahipsiniz.

Çocuğunuzla ilgili yaşadığınız problemlerinizde
Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisinden
yardım alabilirsiniz.

BİZİ DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ